

tudi vso zimo lepo oskerboval; spomladi pa jih je zopet spustil, da so šli prosto prepevat in gnjezda delat po zelenih vertih in gojzdih. — Vsaki dan zvečer je hodil gledat na žimnico po ptičih; nekega dne zvečer pa vendar pozabi na žimnico, in ne gre gledat, če se je kaj vjelo. Drugi dan zagledajo oče skozi na pol zmerznjeno okno, da je na žimnici ptiček, in se ne gane. Oče precej uganejo, kaj se je zgodilo; pokličejo tedaj Mihca, in mu pokažejo ubogo živalico. Deček se ustraši, postane rudeč v lica, in ne vé, kaj bi rekel. Oče ga ojstro posvaré, in mu tudi prepovedó, da odslej ne sme več žimnice nastavljati in ptičev loviti, ker je ubogega vjetega ptička pustil po noči na mrazu, da si ni mogel pomagati, in je mogel tako neusmiljeno zmerzniti. — Mihec se zeló kesá, da je bil premalo skerbén, in potem nikoli več ni lovil in zapiral ubogih ptičkov. Spomnil se je tudi besed, ktere je v šoli slíšal:

*Naj lepše bode ptiček pet,
Če sunaj letal bo vesel.*

Iz zgodovine kerščanske ljudske šole.

(Dalje.)

Potem so napredovali do težjega, do pisanja na papir ali pergament. *) Pisali so s terstom, ki je bil obrezan, kakor naše peresa. Da so verste na ravnost pisali, so narisali čerte s svinčnikom (paraglyphus), od tod je imé paragraf, kar prav za prav verstico pomeni. Opomnimo še, da so stari le naše velike čerke pisali (unciales), ker so bile po spominkih po palcu — uncia — dolge, in da so tako imenovane manjše čerke še le pozneje po hitropisju se začele. Za nar večjo popolnomost v pisanju je veljala urnost, to je, da je kdo tako hitro pisal, kakor hitro je drugi govoril, kar se je pa le moglo doseči po okrajšavah in samovoljnih znamenjih.

Dokler je Rim ohranil priproste in resnobne navade, niso računanja nič kaj obrajtali. Ko se je pa s bogastvom vsililo, so mu nekteri očitali, da ljudstvo spriduže. Rimljani in Greki so se posluževali desetiške sostave. Kot znamenja števil so oboji

*) Papir pa ni bil takšen, kakor je pri nas navaden, ampak se je napravljval iz znotranje kože od zeli — papiros — ki je ob reki Nila v Egiptu rasla.

rabili čerke abecedne. Rajtali so večjidel iz glave, poočitovali so si pa s persti, ali z enkrat eno, ki jo je Pitagona našel l. 584. p. K. in pa z računsko desko. Poslednja — še dandanašnji pri Polacih in Rusih v navadi — je bila razdeljena v več spahov, v ktere so kamenčke pokladali. — Kitajci imajo v ta namen od nekdanj slonove koščene oblice na dratu nabrane. — V prvem prahu je bil kamenček enota, v drugim desetica in tako naprej do naj višjih števil. Priprosto ljudstvo se je učilo le dveh poglavitnih rajtb, soštevanja in odštevanja, in si je vedilo povsod pomagati. Pa menda tudi imenitni Rimljani niso bili v računanju zelo znajdeni, kajti Juli Cesar je moral iz Aleksandrije poklicati izvedenega moža, ki je koledar popravil.

V svetnih šolah v rimskem cesarstvu pa tudi skoraj brez dvombe po cerkvenih šolah je bila mladost v razrede razdeljena. Kvinktilijan imenuje dva razreda, v ktera so bili učenci po njihovem napredovanju razdeljeni. Če je bilo veliko učencov, je imel učitelj podučitelja, ali pa so mu zmožnejši učenci pomagali. Tudi so v šolah pri starih ojestro strahovali. Kadar so učenci kaj pregrešili, jih niso ne le ojestro grajali, ampak so jih tudi s sibo našeškali; véasih, se vé pa, da so pridne tudi obdarovali. Neki Verij, ki je podučeval tudi Avgustove vnuke, je za darilo odmenil bukve posebno velike cene, za ktere so se učenci poskušali. Da se pa tudi manjših spodbudil ni manjkalo, se lahko verjame.

(Dalje prth.)

Kratek obris godbine povestnice.

(Dalje.)

V 17. stoletju so se orgle močno zboljšale. Mojster Henning v Hildesheim-u je našel napete mehove (Spannbälge), kateri so še dandanašnji naj bolj v navadi; Kristijan Förner sapno tehtnico (Windwage); Andrej Werkmeister enakomerno razdeljenje temperature pri vbiranju orgel in glasovirov. Zdaj še le je zginil iz orgel tako imenovani „volk“, t. j. tresenje nevbranih glasov. Mojsteri Kasparini, oče in sin (l. 1624. — 1745.) in bratje Silbermann so si pridobili veliko slavo. Bogomir Silbermann (r. 14. jan. l. 1683., † 4. avg. l. 1723.) je izdelal v 45. letih l. 1708. — 53. dve in štirideset orgel, deloma prav velicih. Orgle v stolni cerkvi v